

Kuluttajuus työvihko

Nimi ja luokka: _____

1. Erilaiset elintarvikkeet

Selitä omin sanoin, mitä seuraavat käsitteet tarkoittavat. Etsi internetistä esimerkki elintarvike jokaiseen kohtaa. Pohdi kyseisten tuotteiden hyviä ja huonoja puolia.

a) Funktionaalinen elintarvike

---

b) GMO –ruoka

---

c) Lähiruoka

---

d) Luomutuote

---

2. Ympäristömerkit ja elintarvikepakkaukset

a) Nimeä alla olevat ympäristömerkit.

b) Selvitä internetiä apuna käyttäen, millaisia asioita elintarvikepakkaukseen tulee merkitä?

---

c) Millainen on hyvä elintarvikepakkaus?

---

d) *Valitse oikea vaihtoehto*

1. ”Parasta ennen” – päiväyksen jälkeen

- a) elintarviketta ei saa enää käyttää
- b) elintarvikkeen voi käyttää, mutta sen laatu voi olla heikentynyt
- c) elintarvike on hävitettävä heti

2. ”Viimeinen käyttöpäivä” – päiväyksen jälkeen

- a) elintarviketta saa myydä
- b) elintarviketta voi käyttää suurtiloudessa
- c) elintarviketta ei saa myydä eikä käyttää

3. Lisäaine

- a) parantaa mm. elintarvikkeen laatua ja säilyvyyttä
- b) pilaa elintarvikkeen nopeasti
- c) on elintarvikkeeseen kuulumaton aine

4. Vieras aine elintarvikkeessa tarkoittaa

- a) uutta, juuri markkinoille tullutta ainetta
- b) elintarvikkeeseen kuulumatonta ainetta (esim. torjunta-ainetta)
- c) ulkomailta tulleita eksoottisia elintarvikkeita

5. Ympäristömerkkien tarkoituksena on

- a) houkutella kuluttajia kauppaan
- b) auttaa kuluttajaa valitsemaan ympäristöä vähemmän kuormittavia tuotteita
- c) johtaa kuluttajaa harhaan

6. Ilmaisua ”kevyt” voi käyttää

- a) kun halutaan myydä elintarvikkeita laihduttajille
- b) kaikissa vähärasvaisissa ja vähäsokerisissa elintarvikkeissa
- c) jos elintarvikkeessa on vähintään 30 % vähemmän energiaa kuin vastaavassa tavallisessa elintarvikkeessa

7. Jos tuotteessa on sydänmerkki se tarkoittaa, että

- a) tuotteessa on esimerkiksi vähemmän suolaa ja rasvaa verrattuna ”tavalliseen” tuotteeseen
- b) tuote ei sisällä sokeria
- c) tuote on tarkoitettu lapsille

3. Ekologinen kokki

Valmistat ystävällesi pitsaa seuraavan ohjeen mukaan. Tutki ohjetta ja vastaa kysymyksiin.

Pitsa:

1 ½ dl vettä

½ pkt hiivaa

½ tl suolaa

n. 3 ½ dl vehnä jauhoja

2 rkl oliiviöljyä

Täyte:

½ rkl oliiviöljyä

½ sipuli

2 valkosipulinkynttä

½ prk tomaattimurskaa

½ tl suolaa

½ rkl sokeria

yrttejä (basilika, oregano, timjami)

200 g kinkkusikaleita tai salamia

½ prk herkkusieniä

100 g pakastekatkarapuja

juustoraastetta

1. Miten toimit, kun valitset kaupasta raaka-aineet niin, että pitsasi olisi mahdollisimman ekologinen?

---

2. Miten toimit, jos pitsaa jää tähteeksi?

---

4. Kierrätys ja lajittelu

a) *Miten hävittäisit seuraavat tuotteet? Voit käyttää apunasi seuraavaa internet sivustoa.*

Hillopurkki

Paristo

Pölynimuri

Kuumemittari (jossa sisällä elohopeaa)

---

b) *Mitä voit laittaa energiajakeeseen (anna vähintään viisi esimerkkiä)?*

---

c) *Mitä laitat sekajätteeseen (anna vähintään viisi esimerkkiä)?*

---

5. Tuotteen elinkaari

a) Millaisilla teoilla voisit itse pienentää kulutustasi ja säästää luontoa?

---

a) Selitä mitä tarkoittaa

Hiilijalanjälki

Tuotteen elinkaari

---

b) Valitse yksi tuote/tavara, jonka elinkaaren selvität mahdollisimman tarkasti. Piirrä ja kirjoita tuotteen elinkaari. Käytä apunasi internetiä.

6. Kuluttajuus ja kuluttajan oikeudet I

a) *Testaa tietosi. Merkitse onko väite oikein vai väärin.*

1. Kotona huomaat, että ostamiesi farkkujen vari ei sovikaan puserosi väriin. Voit mennä kauppaan vaatimaan kaupan purkua.
2. Lahjaksi ostetusta tavarasta saa rahat takaisin, jos lahja ei olekaan sopiva.
3. Netin kautta ostamasi tuotteen voit palauttaa 14 päivän kuluessa, jos et ole käyttänyt tuotetta.
4. Voi harmi – pesukoneesi hajosi viikko takuuajan päättymisen jälkeen. Vahinko on vain ”nieltävä”.
5. Ostoksen voi palauttaa kauppaan, jos sen saa naapurikaupasta halvemmalla.
6. Ostamiesi kenkien ommel ratkeaa jo toisella käyttökerralla. Myyjällä on oikeus korjata kengät, etkä voi vaatia heti uusia tilalle.
7. Ostamasi kengät alkoivat hangata parin käyttökerran jälkeen. Voit vaatia kauppiasta vaihtamaan kengät yhtä kokoa suurempiin.
8. Alennusmyynnistä ostamasi paita olikin virheellinen. Voit mennä kauppaan tekemään valituksen asiasta.
9. Ostit naapurin kaverilta käytetyn mopon. Kaverin tarinat moposta olivatkin pelkkää satua. Kuluttajansuojalaki turvaa oikeutesi.
10. Kauppa ei voi tyrkyttää virheellisen tuotteen hyvitykseksi lahjakorttia, jos sinä et sitä halua.
11. Avokaupalla ostamasi vaatteen voit palauttaa sovitun ajan sisällä ja saat maksamasi hinnan takaisin.
12. Kunnallinen kuluttajaneuvoja sovittelee puolestasi, jos et itse pääse myyjän (yrittäjän) kanssa sopuun asiasta.
13. Kauppa on vastuussa myymästään tuotteesta. Ostajan ei tarvitse suostua selvittämään asioita maahantuojan kanssa.
14. Jos tuotteessa ei ole suomenkielistä käyttöohjetta, voi se johtaa kaupan purkuun.
15. Autoliike on vastuussa, jos myyjä on antanut myymästään käytetystä autosta vääriä tietoja.

7. Kuluttajuus ja kuluttajan oikeudet II

b) Vastaa internetissä alla olevasta osoitteesta löytyvään Ruokavisaa. Valitse Ruokavisa 2019!

<http://visa.ruokavisa.fi/#/visat>

Minkä tuloksen sait testistä?

---

c) *Pohdi millä tavoin voisit itse säästää rahaa?*

---

d) *Mikä on maksuhäiriömerkintä ja miten se voi vaikuttaa uusia hankintoja?*

---

e) *Millaisia riskejä nettikaupassa asioimisessa on? Mainitse ainakin kolme asiaa.*

---

8. Vastuullinen kuluttaja

Lue alla oleva lainaus ja vastaa kysymyksiin.

Ravinnon osuus kulutuksen ilmastovaikutuksista on 20–30 % ja muista ympäristövaikutuksista, kuten rehevöitymisestä ja monimuotoisuuden vähenemisestä, vielä huomattavasti suurempi. Kasvipohjaisiin raaka-aineisiin perustuva ruoka on useimmiten eläinperäisistä raaka-aineista tuotettua ruokaa ympäristöä vähemmän kuormittavaa. Erityisesti juuston sekä naudan- ja lampaanlihan ympäristövaikutukset ja varsinkin ilmastovaikutukset ovat suuret suhteessa muihin elintarvikkeisiin. Siipikarjan ja sianlihan ilmastovaikutukset ovat selvästi pienemmät kuin naudanlihan. Jo vaihtamalla naudanlihankulutus broilerin- ja sianlihan kulutukseen säästäisimme noin 15–20 % ruoan tuotannon ilmastovaikutuksista. Myöskään maidon ja kananmunan ympäristövaikutukset eivät ole tuotekiloa kohti kovin suuret, mutta maidon ja maitotuotteiden kuormittavuuden tekee kokonaisuudessaan merkittäväksi niiden suuret käyttömäärät Suomessa. Eläinperäisistä tuotteista välttämättömän proteiinitarpeen saakin ilmastoystävällisimmän täytetyksi kananmunalla ja broilerinlihalla. (Beurling, J. & Vainioranta, J. 2009. Eettisyys esiin! -eettisen kuluttamisen käsikirja. Suomen kuluttajaliitto ry) a. Millaisia ilmastovaikutuksia ravinnon kulutuksella esimerkiksi on? b. Miksi maidon ja maitotuotteiden kulutus kuormittaa ympäristöä erityisesti Suomessa? c. Mikä seuraavista kuormittaa vähiten ympäristöä? a. Juuston kulutus b. Naudanlihan kulutus c. Sianlihan kulutus

a. Millaisia ilmastovaikutuksia ravinnon kulutuksella esimerkiksi on?

---

b. Miksi maidon ja maitotuotteiden kulutus kuormittaa ympäristöä erityisesti Suomessa?

---

b. Mikä seuraavista kuormittaa vähiten ympäristöä?

Juuston kulutus

Naudanlihan kulutus

Sianlihan kulutus

Jos sinulle jää aikaa, tee netistä muidenkin vuosien Ruokavisaja. Kirjaa alle minkä vuoden ruokavisa oli ja kuinka monta pistettä sait!
